

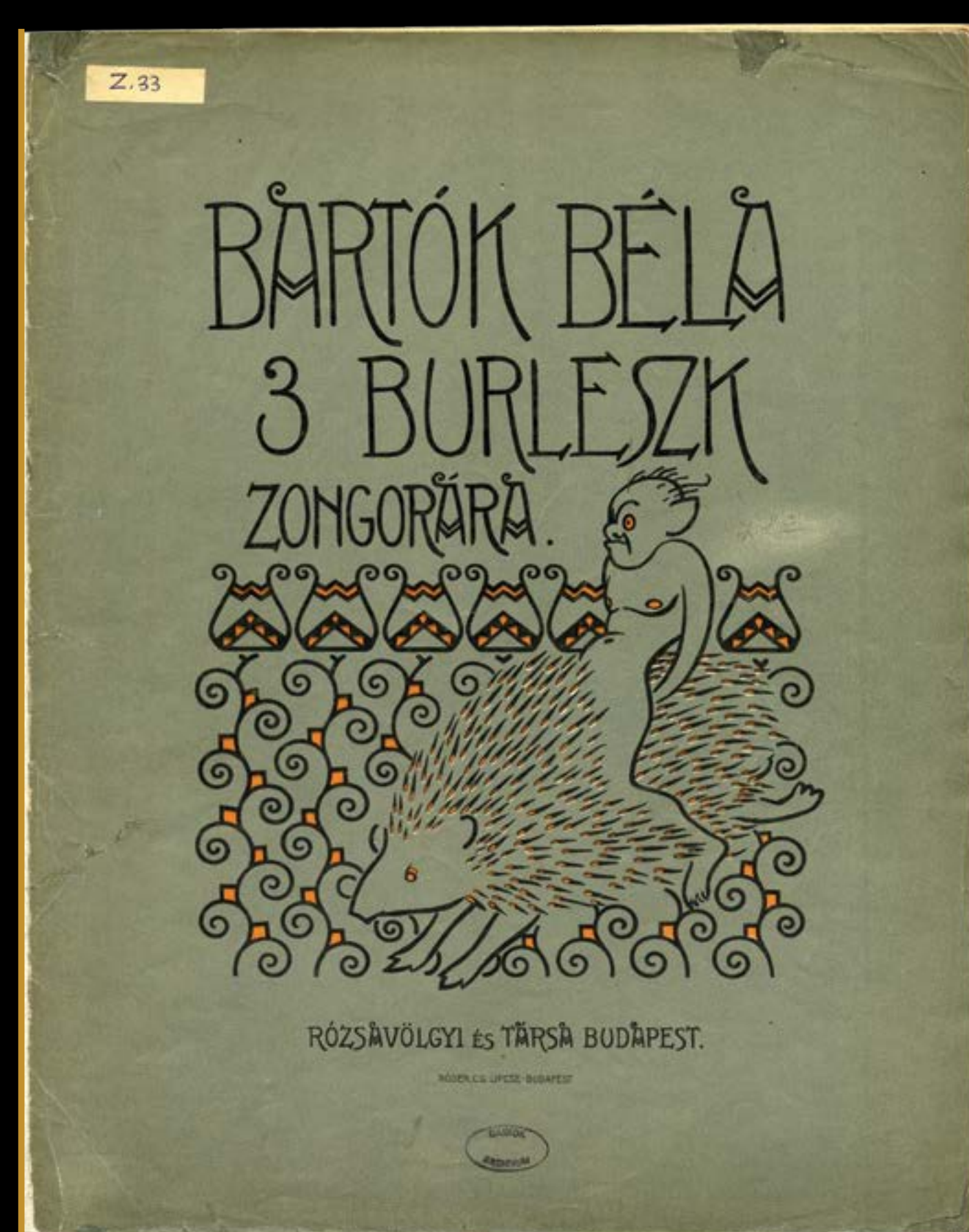
Elégiák, bagatellek, burleszkek: nyilatkozat műveiről

Dille: Az Ön véleménye szerint, kedves Mester, van-e valami technikai vagy irányzati különbség egyfelől „tisztá zenei” művei: a híres vonósnégyesek és a zongoraversenyek, valamint három általunk ismert színpadi műve, – másfelől eredeti magyar dallamokon vagy saját dallamain épülő szabadabb alkotásai: a Táncszvit, a hegedűre és zenekarra írt Rapszódia között?

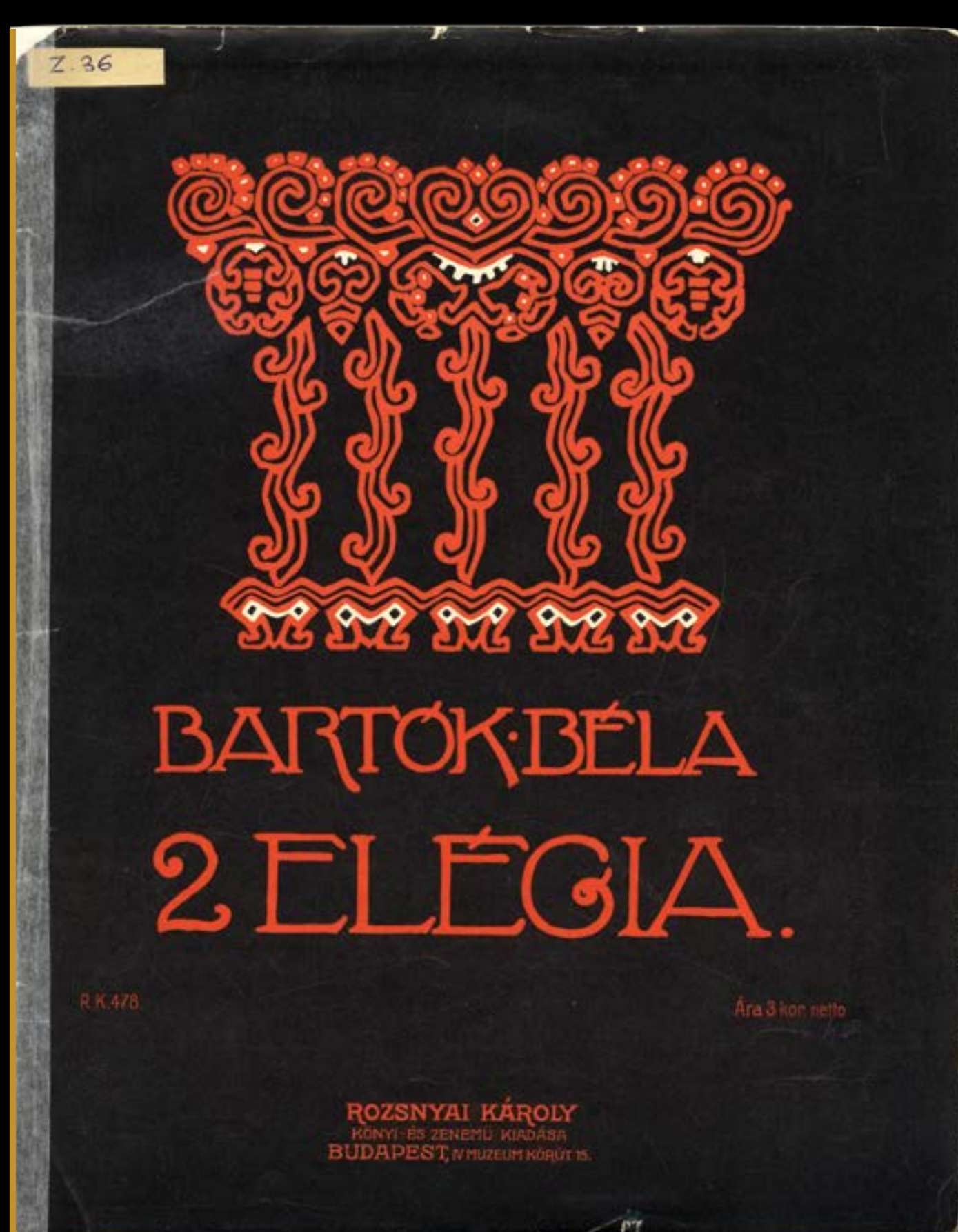
Bartók: Ez a különbség csak külsőleges; talán a feladattal és az anyaggal függ össze. Biztosan megfigyelte, hogy a technika ugyanaz; hogy az úgynevezett abszolút zenei formák alapjául szolgálnak a szabadabb zenei képleteknek, akkor is, ha ez utóbbiak sajátos dallami és ritmikai típusokat hoznak magukkal. Világos azonban, hogy a népi dallamok nem igen alkalmasak az úgynevezett tisztá zenei formákban való felhasználásra, mert kivált eredeti alakjukban nehezen tűrik az ilyen formákban szokásos feldolgozást.

Bartók, Kodály és a Waldbauer-Kerpely vonósnégyes tagjai (Kerpely Jenő, Waldbauer Imre, Molnár Antal, Temesváry János), 1910

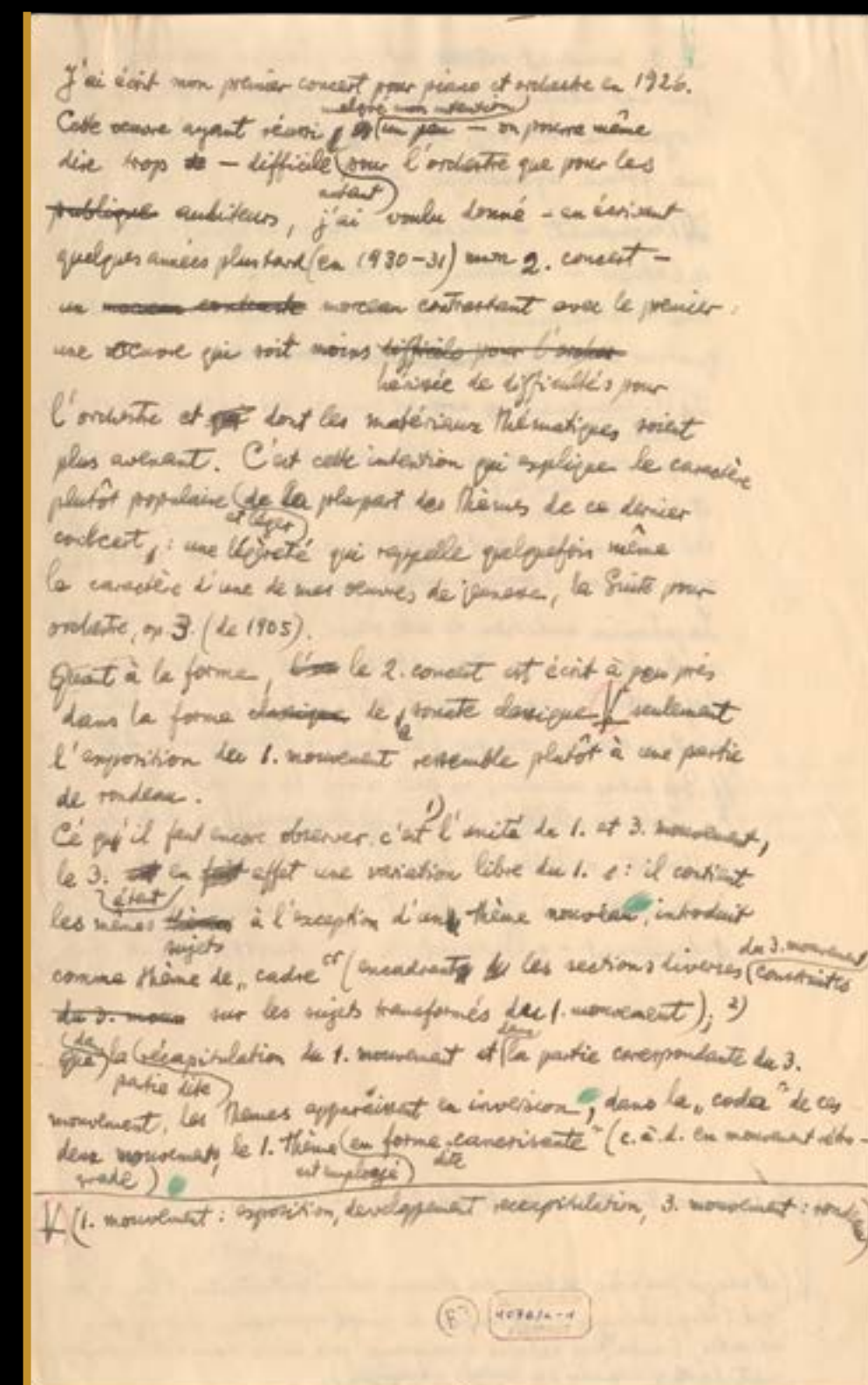
Három burleszk (1908–11), Voit Ervin címlaprajza

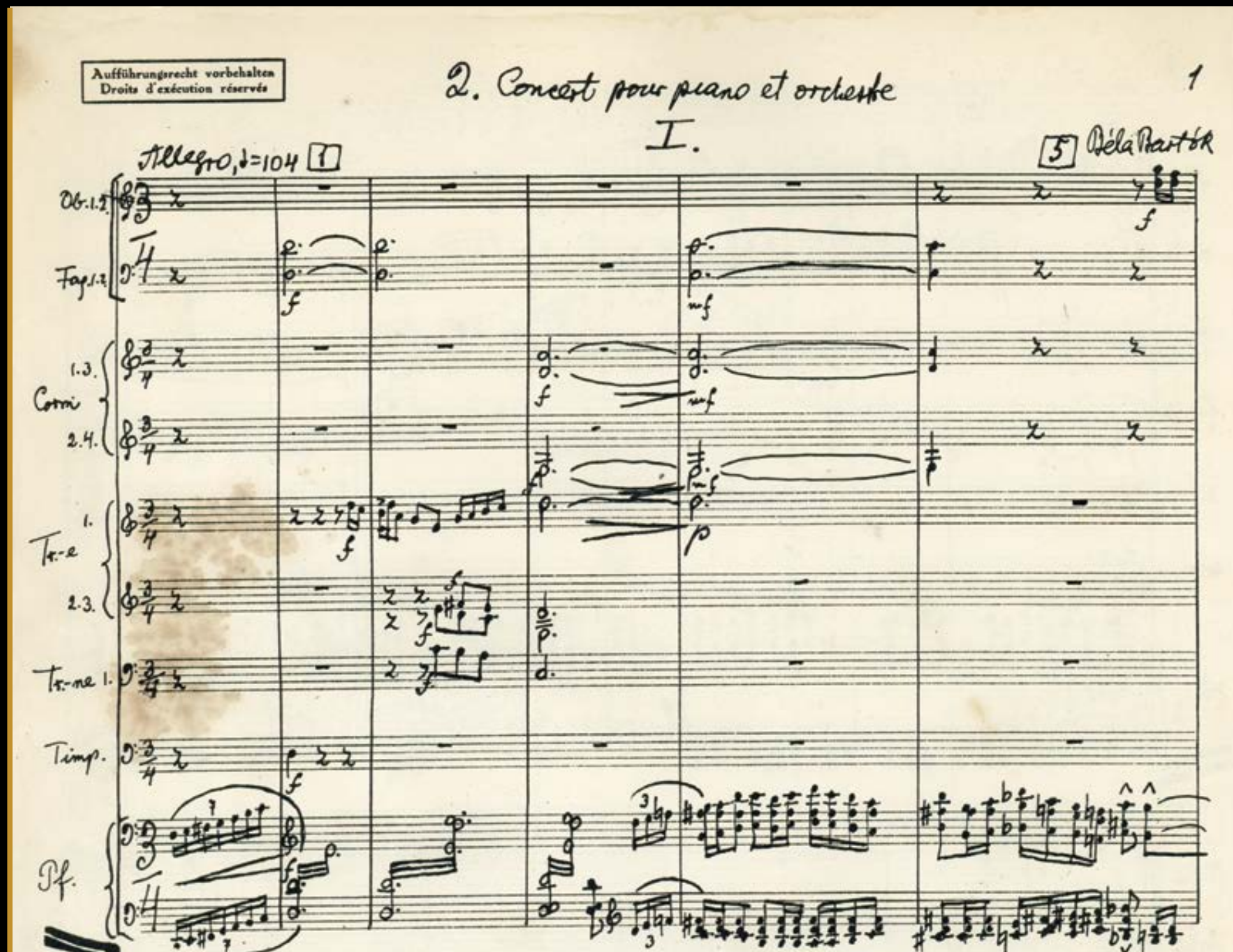
Két elégia (1908–09), Voit Ervin címlaprajza

Az én vonósnégyeseim dallamvilága lényegében nem különbözik a népdalokétól; csak épp hogy a foglalatuk szigorúbb. Bizonyára megfigyelték, hogy nagy súlyt helyezek a technikai feldolgozás munkájára, hogy nem szeretem a zenei gondolatot változatlanul megismételni s egyetlen részletet sem hozok vissza ugyanúgy. Ez az eljárás a variálásra, a témák átalakítására való hajlamomból fakad. Nem pusztá játék, amikor második zongoraversenyem végén visszajára fordítom a témát. Az a szélsőséges változatosság, mely a mi népi zenénkire jellemző, egyben a magam természetének megnyilatkozása.

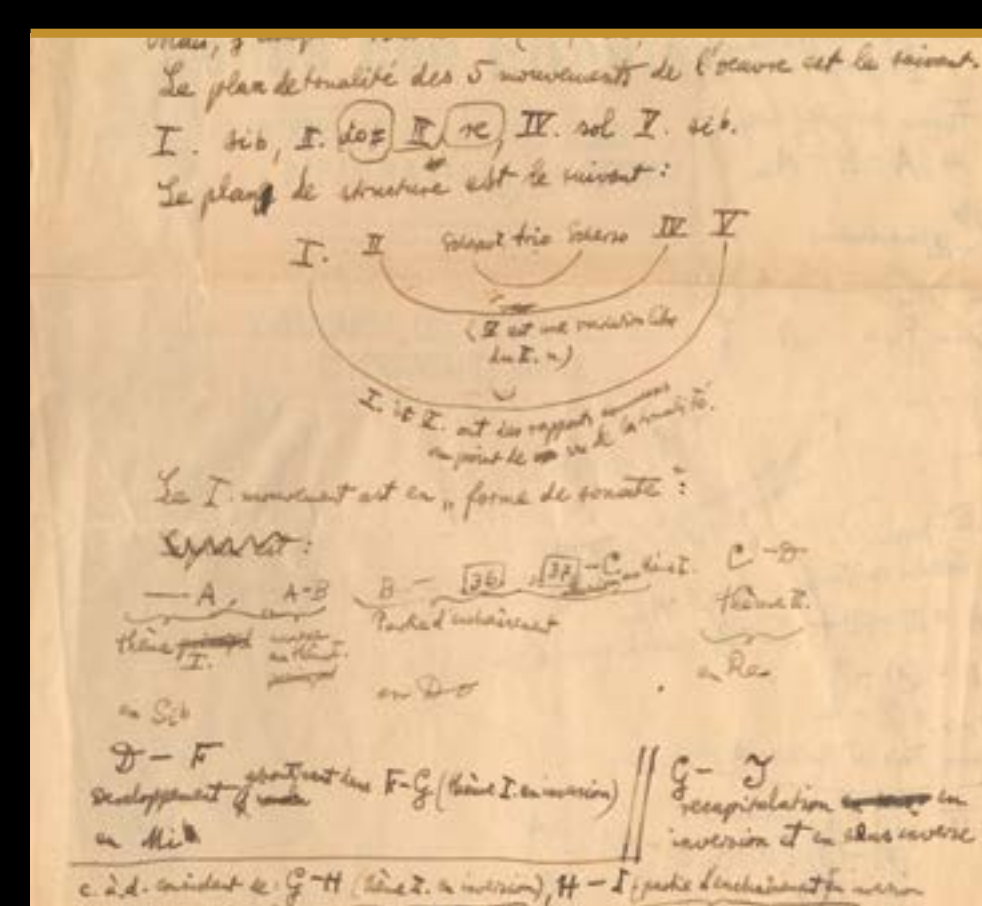
Denijs Dille interjúja Bartók Bélával, Brüsszel, 1937. február 2.

Bartók francia nyelvű elemzése a 2. zongoraversenyről, 1939

A 2. zongoraverseny, 1930–31, partitúrájának hasonmás kiadása a szerzői kézirat alapján (Universal Edition)

Az 5. vonósnégyes francia nyelvű szerzői elemzése a szimmetrikus műszerkezet bemutatásával, 1935

[...] a legelvontabb művekben, mint amilyenek például az én vonósnégyeseim is [...] ott van valami leírhatatlan és megmagyarázhatatlan szellem – egy bizonyos „je ne sais pas quoi” –, amely mindazokban a hallgatókban, akik ismerik azt a paraszti hátteret, amely e művek alapjául szolgál, azt az érzést kelti: „Ezt a darabot csakis kelet-európai muzsikusk írhatta”.

Bartók, „Magyar zene”, 1944.

Bartók az Új magyar vonósnégyes tagjaival, 1936 (Végh Sándor, Halmos László, Koromzay Dénes, Palotai Vilmos)

